

BELGISCHE KAMER VAN
VOLKSVERTEGENWOORDIGERS

16 december 2009

WETSONTWERP

**tot wijziging van de wet van 11 januari 1993
tot voorkoming van het gebruik
van het financiële stelsel voor het witwassen
van geld en de financiering van terrorisme,
en het Wetboek van Vennootschappen**

VERSLAG

NAMENS DE COMMISSIE VOOR DE FINANCIËN EN
DE BEGROTING
UITGEBRACHT DOOR
DE HEER **Luk VAN BIESEN**

INHOUD

Blz.

I. Procedure	3
II. Inleidende uiteenzetting door de Staatssecretaris voor de Modernisering van de Federale Overheidsdienst Financiën, de Milieufiscaliteit en de Bestrijding van de fiscale fraude, toegevoegd aan de Minister van Financiën	3
III. Algemene bespreking.....	4
IV. Artikelsgewijze bespreking en stemmingen	11

Voorgaande documenten:

Doc 52 1988/ (2009/2010):

- 001: Wetsontwerp.
- 002: Bijlage.
- 003: Amendementen.
- 004: Verslag.
- 005: Tekst aangenomen door de commissie.
- 006: Texte aangenomen in plenaire vergadering en overgezonden aan de Senaat.
- 007: Tekst geamendeerd door de Senaat.
- 008: Amendement.

Zie ook

- 009: Tekst aangenomen door de commissie.

CHAMBRE DES REPRÉSENTANTS
DE BELGIQUE

16 décembre 2009

PROJET DE LOI

**modifiant la loi du 11 janvier 1993 relative
à la prévention de l'utilisation du système
financier aux fins du blanchiment de capitaux
et du financement du terrorisme,
et le Code des sociétés**

RAPPORT

FAIT AU NOM DE LA COMMISSION DES FINANCES
ET DU BUDGET
PAR
M. **Luk VAN BIESEN**

SOMMAIRE

Pages

I. Procédure	3
II. Exposé introductif du secrétaire d'État à la Modernisation du Service public Fédéral Finances, à la fiscalité environnementale et à la Lutte contre la fraude fiscale, adjoint au ministre des Finances	3
III. Discussion générale.....	4
IV. Discussion des articles et votes.....	11

Documents précédents:

Doc 52 1988/ (2009/2010):

- 001: Projet de loi.
- 002: Annexe.
- 003: Amendements.
- 004: Rapport.
- 005: Texte adopté par la commission.
- 006: Texte adopté en séance plénière et transmis au Sénat.
- 007: Texte amendé par le Sénat.
- 008: Amendement.

Voir aussi

- 009: Texte adopté par la commission.

**Samenstelling van de commissie op de datum van indiening van het verslag/
Composition de la commission à la date de dépôt du rapport**

Voorzitter/Président: François-Xavier de Donnea

A. — Vaste leden / Titulaires:

CD&V	Hendrik Bogaert, Jenne De Potter, Kristof Waterschoot
MR	François-Xavier de Donnea, Jean-Jacques Flahaux, Luc Gustin
PS	Guy Coëme, Alain Mathot
Open Vld	Hendrik Daems, Luk Van Biesen
VB	Hagen Goyvaerts, Barbara Pas
sp.a	Bruno Tobback, Dirk Van der Maelen
Ecolo-Groen!	Meyrem Almaci
cdH	Christian Brotcorne
N-VA	Jan Jambon

B. — Plaatsvervangers / Suppléants:

Ingrid Claes, Jef Van den Bergh, Stefaan Vercamer, Servais Verherstraeten
François Bellot, Françoise Colinia, Kattrin Jadin, Marie-Christine Marghem
Marie Arena, Marie-Claire Lambert, Linda Musin
Willem-Frederik Schiltz, Ludo Van Campenhout, N
Peter Logghe, Annick Ponthier, Bruno Valkeniers
Bruno Tuybens, Ludwig Vandenhove, N
Muriel Gerkens, Georges Gilkinet
Catherine Fonck, Brigitte Wiaux
Peter Luykx, Ben Weyts

cdH	:	centre démocrate Humaniste	
CD&V	:	Christen-Democratisch en Vlaams	
Ecolo-Groen!	:	Ecologistes Confédérés pour l'organisation de luttes originales – Groen	
FN	:	Front National	
LDD	:	Lijst Dedecker	
MR	:	Mouvement Réformateur	
N-VA	:	Nieuw-Vlaamse Alliantie	
Open Vld	:	Open Vlaamse liberalen en democraten	
PS	:	Parti Socialiste	
sp.a	:	socialistische partij anders	
VB	:	Vlaams Belang	
<i>Afkortingen bij de nummering van de publicaties:</i>		<i>Abréviations dans la numérotation des publications:</i>	
DOC 52 0000/000:	Parlementair document van de 52 ^e zittingsperiode + basisnummer en volgnummer	DOC 52 0000/000:	Document parlementaire de la 52 ^{ème} législature, suivi du n° de base et du n° consécutif
QRVA:	Schriftelijke Vragen en Antwoorden	QRVA:	Questions et Réponses écrites
CRIV:	Voorlopige versie van het Integraal Verslag (groene kaft)	CRIV:	Version Provisoire du Compte Rendu intégral (couverture verte)
CRABV:	Beknopt Verslag (blauwe kaft)	CRABV:	Compte Rendu Analytique (couverture bleue)
CRIV:	Integraal Verslag, met links het definitieve integraal verslag en rechts het vertaald beknopt verslag van de toespraken (met de bijlagen) (PLEN: witte kaft; COM: zalmkleurige kaft)	CRIV:	Compte Rendu Intégral, avec, à gauche, le compte rendu intégral et, à droite, le compte rendu analytique traduit des interventions (avec les annexes) (PLEN: couverture blanche; COM: couverture saumon)
PLEN:	Plenum	PLEN:	Séance plénière
COM:	Commissievergadering	COM:	Réunion de commission
MOT:	Moties tot besluit van interpellaties (beigekleurig papier)	MOT:	Motions déposées en conclusion d'interpellations (papier beige)

<i>Officiële publicaties, uitgegeven door de Kamer van volksvertegenwoordigers</i>	<i>Publications officielles éditées par la Chambre des représentants</i>
<i>Bestellingen:</i>	<i>Commandes:</i>
Natieplein 2	Place de la Nation 2
1008 Brussel	1008 Bruxelles
Tel. : 02/ 549 81 60	Tél. : 02/ 549 81 60
Fax : 02/549 82 74	Fax : 02/549 82 74
www.deKamer.be	www.laChambre.be
e-mail : publicaties@deKamer.be	e-mail : publications@laChambre.be

DAMES EN HEREN,

Uw commissie heeft het voorliggende wetsontwerp besproken tijdens haar vergadering van maandag 14 december 2009.

I. — PROCEDURE

Het voorliggende wetsontwerp werd op 16 juli 2009 aangenomen door de plenaire vergadering van de Kamer van volksvertegenwoordigers. Op 27 oktober 2009 werd het wetsontwerp geëvoceerd door de Senaat. Op 2 december 2009 werd het wetsontwerp geamendeerd door de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden van de Senaat. Op 10 december 2009 werd het geamendeerde wetsontwerp aangenomen door de plenaire vergadering van de Senaat en terug verwezen naar de Kamer van volksvertegenwoordigers (stukken Senaat, 4 – 1412/1 tot 5 – 2009/2010).

II. — INLEIDENDE UITEENZETTING DOOR DE STAATSSECRETARIS VOOR DE MODERNISERING VAN DE FEDERALE OVERHEIDSDIENST FINANCIËN, DE MILIEUFISCALITEIT EN DE BESTRIJDING VAN DE FISCALE FRAUDE, TOEGEVOEGD AAN DE MINISTER VAN FINANCIËN

De heer Bernard Clerfayt, Staatssecretaris voor de Modernisering van de Federale Overheidsdienst Financiën, de Milieufiscaliteit en de Bestrijding van de fiscale fraude, toegevoegd aan de Minister van Financiën geeft een overzicht van de belangrijkste amendementen die werden aangenomen door de commissie voor de Financiën en voor de Economische Aangelegenheden van de Senaat (stukken Senaat, 4 – 1412/3 – 2009/2010):

Amendement nr. 16 van de regering bij artikel 30 van het wetsontwerp strekt ertoe om te preciseren dat cijferberoepen niet onderworpen zijn aan de meldingsplicht als zij informatie ontvangen van hun cliënten of over hun cliënten verkrijgen bij het bepalen van de rechtspositie van hun cliënt, als dat gebeurt binnen het kader van hun beroepsuitoefening. De precisering wordt doorgevoerd om beter te voldoen aan de letter van overweging nr. 21 van de Europese richtlijn 2005/60/EG van het Europees Parlement en de Raad van 26 oktober 2005 tot voorkoming van het gebruik van het financiële stelsel voor het witwassen van geld en de financiering van terrorisme. De meldingsplicht geldt dus niet voor de cijferberoepen als zij juridisch advies verlenen binnen het kader van hun beroepsuitoefening.

MESDAMES, MESSIEURS,

Votre commission a examiné ce projet de loi au cours de sa réunion du lundi 14 décembre 2009.

I. — PROCÉDURE

Le projet de loi à l'examen a été adopté le 16 juillet 2009 par l'assemblée plénière de la Chambre des représentants. Le 27 octobre 2009, le projet de loi a été évoqué par le Sénat. Le 2 décembre 2009, le projet de loi a été amendé par la commission des Finances et des Affaires économiques du Sénat. Le 10 décembre 2009, le projet de loi amendé a été adopté par l'assemblée plénière du Sénat et renvoyé à la Chambre des représentants (documents Sénat, 4 – 1412/1 à 5 – 2009/2010).

II. — EXPOSÉ INTRODUCTIF DU SECRÉTAIRE D'ÉTAT À LA MODERNISATION DU SERVICE PUBLIC FÉDÉRAL FINANCES, À LA FISCALITÉ ENVIRONNEMENTALE ET À LA LUTTE CONTRE LA FRAUDE FISCALE, ADJOINT AU MINISTRE DES FINANCES

M. Bernard Clerfayt, secrétaire d'État à la Modernisation du Service public fédéral Finances, à la Fiscalité environnementale et à la Lutte contre la fraude fiscale, adjoint au ministre des Finances, donne un aperçu des principaux amendements qui ont été adoptés par la commission des Finances et des Affaires économiques du Sénat (Doc. Sénat, 4 – 1412/3 – 2009/2010):

L'amendement n° 16 du gouvernement à l'article 30 du projet de loi vise à préciser que les professions du chiffre ne sont pas soumises à l'obligation de déclaration si elles reçoivent de leurs clients ou sur leurs clients, dans le cadre de l'exercice de leur profession, des informations lors de l'évaluation de la situation juridique de leur client. La précision est apportée afin de mieux satisfaire à la lettre du considérant n° 21 de la directive européenne 2005/60/CE du Parlement européen et du Conseil du 26 octobre 2005 relative à la prévention de l'utilisation du système financier aux fins du blanchiment de capitaux et du financement du terrorisme. L'obligation de déclaration ne s'applique donc pas aux professions du chiffre lorsqu'elles fournissent des conseils juridiques dans le cadre de l'exercice de leur profession.

Amendement nr. 9 van de regering voert een artikel 40/1 (nieuw) in in het wetsontwerp. Alhoewel het een constante praktijk is van de Cel voor Financiële Informatieverwerking (CFI) om de anonimiteit van de meldingsplichtigen te garanderen, hebben de senatoren ervoor geopteerd om deze anonimiteit in wet zelf op te nemen (nieuw artikel 35/1 nieuw).

Amendement nr. 10 van de heren Vandenberghe en Beke bij artikel 55 van het wetsontwerp beoogt enkel een sanctie te voorzien voor de personen die niet melden aan de vennootschap dat zij 25 % of meer stemgerechtigde aandelen verwerven en niet meer voor personen die niet melden dat hun participatie in een vennootschap zakt onder de drempel van 25 %. Het was de bedoeling van het wetsontwerp om enkel een sanctie te voorzien voor de personen die niet melden aan de vennootschap dat zij 25 % of meer stemgerechtigde aandelen verwerven.

Amendement nr. 11 van de heren Vandenberghe en Beke voegt een artikel 59 (nieuw) in in het wetsontwerp. Het amendement nr. 11 bevat een overgangsbepaling die bepaalt dat een natuurlijke persoon of een rechtspersoon die op het moment van de inwerkingtreding van deze wet eigenaar is van meer dan 25 % van de aandelen of stemrechten hiervan binnen de 6 maanden na de datum van inwerkingtreding kennis moeten geven aan de betrokken vennootschap.

III. — ALGEMENE BESPREKING

De heer Jenne De Potter (CD&V) acht het positief dat er een overgangsbepaling is ingelast in het wetsontwerp. Het was absoluut nodig om een bepaling te voorzien dat ook natuurlijke personen en rechtspersonen die reeds een participatie van meer dan 25 % in een vennootschap aanhouden op het ogenblik van de inwerkingtreding van de wet verplicht worden om hun participatie aan de vennootschap te melden.

De spreker is eveneens verheugd over het feit dat de anonimiteit van de meldingsplichtige nu wettelijk is verankerd.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) verwijst naar overweging nr. 21 van de Europese richtlijn 2005/60/EG waarin wordt bepaald dat ook cijferberoepen aan de meldingsplicht worden onderworpen. Deze overweging bepaalt dat het toegelaten is dat in het geval van bedrijfsrevisoren, externe accountants en belastingadviseurs, die in sommige lidstaten een cliënt in rechte kunnen verdedigen of vertegenwoordigen, of zijn rechtspositie bepalen, de informatie die zij bij de uitoefening van deze taken ontvangen, niet onder de meldingsplicht van deze richtlijn valt (PB L 309 van 25.11.2005, blz. 15–36).

L'amendement n° 9 du gouvernement insère un article 40/1 (nouveau) dans le projet de loi. Bien qu'il s'agisse d'une pratique constante de la Cellule de traitement des Informations financières (CTIF) pour garantir l'anonymat des déclarants, les sénateurs ont choisi d'inscrire cet anonymat dans la loi même (article 35/1 nouveau).

L'amendement n° 10 de MM. Vandenberghe et Beke à l'article 55 du projet de loi vise uniquement à prévoir une sanction pour les personnes qui ne déclarent pas à la société qu'elles acquièrent 25 % ou plus des titres conférant le droit de vote, et non plus pour les personnes qui ne déclarent pas que leur participation dans une société tombe au-dessous du seuil de 25 %. Le but du projet de loi était de prévoir uniquement une sanction pour les personnes qui ne déclarent pas à la société qu'elles acquièrent 25 % ou plus des titres conférant le droit de vote.

L'amendement n° 11 de MM. Vandenberghe et Beke insère un article 59 (nouveau) dans le projet de loi. L'amendement n° 11 comporte une disposition transitoire qui prévoit qu'une personne physique ou morale qui, au moment de l'entrée en vigueur de cette loi, est propriétaire de plus de 25 % des actions ou des droits de vote, doit le notifier à la société concernée dans un délai de 6 mois à compter de cette date.

III. — DISCUSSION GÉNÉRALE

M. Jenne De Potter (CD&V) se réjouit que le projet de loi comporte une disposition transitoire. Il était absolument nécessaire de prévoir une disposition imposant également aux personnes physiques ou morales qui, au moment de l'entrée en vigueur de la loi, possèdent déjà une participation de plus de 25 % dans une société, d'informer la société de cette participation.

L'intervenant se félicite également que l'anonymat de l'assujetti bénéficie à présent d'un ancrage légal.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) renvoie au considérant n° 21 de la directive européenne 2005/60/CE, qui prévoit que les professions du chiffre sont également soumises à l'obligation de déclaration. En vertu de ce considérant, les commissaires aux comptes, les experts-comptables externes et les conseillers fiscaux, qui, dans certains États membres, peuvent défendre ou représenter un client dans une procédure judiciaire ou évaluer la situation juridique d'un client, peuvent ne pas être soumis aux obligations de déclaration prévues dans cette directive pour les informations obtenues dans l'exercice de telles fonctions (PB L 309 du 25.11.2005, P. 15–36).

Op basis van deze overweging in de Richtlijn 2005/60/EG voorziet het wetsontwerp een uitzondering op de meldingsplicht voor de cijferberoepen als zij juridisch advies geven. Heeft de regering het wetsontwerp ter advies voorgelegd aan de Europese Commissie?

De spreker verwijst naar de vergelijkende studie over de toepassing van artikel 23 van Richtlijn 2005/60/EG m.b.t. de uitzonderingen op de meldingsplicht van niet-financiële beroepen (DOC 52 1988/004, p. 43-45).

Uit deze studie blijkt dat in Frankrijk de advocaten in bepaalde gevallen niet vallen onder de meldingsplicht. Over de cijferberoepen vermeldt de studie niets. Kan men hieruit afleiden dat de cijferberoepen in Frankrijk ook van een uitzondering op de meldingsplicht kunnen genieten zoals in België?

In Duitsland maken advocaten, raadspersonen, auditoren, boekhouders, belastingconsulenten die lid zijn van een beroepsorgaan hun vermoedens van witwassen over aan het bevoegde federale beroepsorgaan. Dit beroepsorgaan kan bemerkingen maken over het gerapporteerde vermoeden. Vervolgens zal dit beroepsorgaan onmiddellijk de melding samen met hun bemerkingen overmaken aan het meldpunt met een kopie aan de Federale Politie. Is het juist dat de cijferberoepen in Duitsland zijn onderworpen aan de meldingsplicht?

In Nederland is voor de bijzondere beroepsgroepen (Notariaat en Advocatuur) in overleg met de beroepsorganisatie afgesproken tot het instellen van een vertrouwenspersoon uit de eigen organisatie die mee zal afwegen of er gemeld dient te worden (ongebruikelijk karakter van de transactie en risico inschatting) aan de FIU-Nederland. De studie vermeldt echter niets over de cijferberoepen. Betekent dit dan dat de meldingsplicht in Nederland voor cijferberoepen nog stringenter is geregeld dan voor advocaten en notarissen? Hoe is de meldingsplicht voor de cijferberoepen geregeld in Nederland?

In Groot-Brittannië lijkt een vergelijkbare regeling als in België te bestaan op het vlak van de meldingsplicht van cijferberoepen. Echter is het Angelsaskische rechtssysteem totaal verschillend van het continentale rechtssysteem.

Sur la base de ce considérant de la directive 2005/60/CE, le projet de loi prévoit une exception à l'obligation de déclaration pour les professions du chiffre lorsqu'il s'agit de rendre un avis juridique. Le gouvernement a-t-il soumis le projet de loi pour avis à la Commission européenne?

L'intervenant renvoie à l'étude comparative relative à l'application de l'article 23 de la directive 2005/60/CE en ce qui concerne les exceptions à l'obligation de notification des professions non financières (DOC 52 1988/004, p. 43-45).

Il ressort de cette étude qu'en France, dans certains cas, les avocats ne sont pas soumis à l'obligation de notification. L'étude ne mentionne rien quant aux professions du chiffre. Peut-on en déduire qu'en France, les professions du chiffre peuvent bénéficier, comme en Belgique, d'une exception à l'obligation de notification?

En Allemagne, les avocats, les conseillers, les auditeurs, les comptables et les conseils fiscaux membres d'une organisation professionnelle font part de leurs soupçons de blanchiment à l'organisation professionnelle fédérale compétente. Cette organisation professionnelle peut formuler des remarques quant aux soupçons qui lui ont été communiqués. Ensuite, elle transmet immédiatement au point de contact la déclaration accompagnée de ses remarques, et en adresse une copie à la police fédérale. Est-il exact qu'en Allemagne, les professions du chiffre sont soumises à l'obligation de notification?

Aux Pays-Bas, pour les catégories professionnelles particulières (Notariat et Barreau), il a été décidé, en concertation avec l'association professionnelle, de désigner une personne de confiance issue de l'association qui participera à la décision de savoir s'il convient de procéder à une déclaration (caractère inhabituel de la transaction et estimation des risques) auprès de la CRF-Pays-Bas. L'étude est cependant muette en ce qui concerne les professions du chiffre. Cela signifie-t-il qu'aux Pays-Bas, l'obligation de notification imposée aux professions du chiffre est réglée de manière plus contraignante encore que pour les avocats et les notaires? Quelles sont les modalités de l'obligation de notification pour les professions du chiffre aux Pays-Bas?

En Grande-Bretagne, une réglementation comparable à celle de la Belgique semble exister en matière d'obligation de notification pour les professions du chiffre. Le système juridique anglo-saxon est cependant complètement différent du système juridique continental.

De heer Van der Maelen besluit dat in Nederland en Duitsland iemand met een cijferberoep een meldingsplicht heeft t.a.v. respectievelijk een vertrouwenspersoon en een beroepsorgaan. In België daarentegen moet iemand met een cijferberoep voor zichzelf uitmaken of de informatie valt onder de meldingsplicht of niet afhankelijk of de informatie onder de noemer van het "juridisch advies" valt.

De spreker wijst erop dat een vertegenwoordiger van de Orde van Vlaams balies tijdens de hoorzitting in het kader van dit wetsontwerp heeft benadrukt dat de advocatuur in België beschrijft over het monopolie inzake de vertegenwoordiging in rechte en het bepalen van de rechtspositie van een cliënt.

De staatssecretaris antwoordt dat de regeling in het wetsontwerp een correcte omzetting is van de richtlijn 2005/60/EG. De overwegingen van de richtlijn laten toe dat als de cijferberoepen gelijkaardige diensten verlenen dan de advocaten zij aan hetzelfde regime van de advocaten worden onderworpen: de cijferberoepen kunnen dus ook een uitzondering bekomen op de meldingsplicht.

De staatssecretaris benadrukt dat de uitzondering op de meldingsplicht enkel geldt voor de cijferberoepen wanneer zij juridisch advies verlenen binnen het kader van hun beroepsuitoefening, vergelijkbaar met het advies dat door advocaten wordt verleend.

Alhoewel de continentale buurlanden van België (Duitsland, Frankrijk, Nederland) een vergelijkbaar rechtssysteem hebben, zijn er toch verschillen op het vlak van de regeling van de meldingsplicht van cijferberoepen. In elk van deze landen bestaat er een uitzondering op de meldingsplicht van de cijferberoepen als zij juridisch advies verlenen dat vergelijkbaar is met het advies dat advocaten verstrekken. De invulling van deze uitzondering kan echter licht van land tot land verschillen: in Duitsland moet gemeld worden aan een beroepsorgaan, in Nederland aan een vertrouwenspersoon. Het beroepsorgaan en de vertrouwenspersoon doen dienst als filter.

Mevrouw Marie Arena (PS) vraagt aan de staatssecretaris wat er precies bedoeld wordt met vergelijkbare diensten.

De staatssecretaris antwoordt dat er een lange discussie geweest is over de definitie van "vergelijkbare diensten". De vraag die zich stelt is of een boekhoudkundige inschrijving een louter boekhoudkundig karakter heeft of ook een juridisch aspect namelijk het interpreteren van de wet waardoor de rechtspositie van

M. Van der Maelen conclut qu'aux Pays-Bas et en Allemagne, une personne qui exerce une profession du chiffre est soumise à une obligation de notification vis-à-vis d'une personne de confiance et d'une organisation professionnelle. En Belgique, en revanche, un professionnel du chiffre doit déterminer lui-même si l'information est soumise à l'obligation de notification, selon qu'elle relève ou non de la catégorie "conseil juridique".

L'intervenant fait observer qu'au cours de l'audition organisée dans le cadre de ce projet de loi, un représentant de l'*Orde van Vlaamse Balies* a souligné qu'en Belgique, le barreau dispose d'un monopole en ce qui concerne la représentation en justice et l'évaluation de la situation juridique d'un client.

Le secrétaire d'État répond que le régime prévu dans le projet de loi est une transposition correcte de la directive 2005/60/CE. Les considérants de la directive permettent que si les professions du chiffre proposent des services similaires à ceux des avocats, il sont soumis au même régime que ces derniers: il peuvent donc également obtenir une exception à l'obligation de déclaration.

Le secrétaire d'État souligne que l'exception à l'obligation de déclaration s'applique uniquement aux professionnels du chiffre lorsque ceux-ci dispensent des conseils juridiques dans le cadre de l'exercice de leur profession, qui soient comparables aux conseils dispensés par les avocats.

Bien que les voisins continentaux de la Belgique (l'Allemagne, la France, les Pays-Bas) appliquent un système juridique comparable, il existe néanmoins des différences au niveau des modalités de l'obligation de déclaration des professions du chiffre. Dans chacun de ces pays, il existe une exception à l'obligation de notification des professions du chiffre s'ils rendent des avis juridiques comparables aux avis que rendent les avocats. Le contenu de cette exception peut légèrement varier de pays à pays: en Allemagne, la notification doit être adressée à un organe professionnel, aux Pays-Bas à une personne de confiance. L'organe professionnel et la personne de confiance font office de filtre.

Mme Marie Arena (PS) demande au secrétaire d'État ce que l'on entend précisément par services comparables.

Le secrétaire d'État répond qu'il y a eu une longue discussion sur la définition de "services comparables". La question qui se pose est de savoir si une inscription comptable revêt un caractère purement comptable ou si elle revêt également un aspect juridique, en l'occurrence l'interprétation de la loi en vue d'évaluer la situation juri-

een client wordt bepaald. Als de beoefenaar van een cijferberoep de rechtspositie van de client bepaalt, levert hij een dienst, die vergelijkbaar is met een dienst die een advocaat levert. De richtlijn 2005/60/EG laat toe dat er een uitzondering wordt gemaakt op de meldingsplicht voor de cijferberoepen als zij de rechtspositie bepalen van hun client.

Echter is deze uitzondering op de meldingsplicht voor de cijferberoepen niet zo algemeen als voor advocaten. De advocaat heeft een beroepsgeheim als hij zijn cliënten in rechte vertegenwoordigt. Alle informatie die hij in dat kader ontvangt, valt onder het beroepsgeheim. Iemand met een cijferberoep heeft een meldingsplicht als hij vermoedt dat zijn cliënt iets illegaals doet (vb. een witwasoperatie of financiering van terrorisme). De staatssecretaris geeft een voorbeeld. Als een cliënt vraagt aan een beoefenaar van een cijferberoep of hij een bepaalde boekhoudkundige inschrijving mag doen, moet die laatste de cliënt erop wijzen indien deze inschrijving illegaal is en de cliënt afraden dat te doen. In dat geval geldt de meldingsplicht niet. Als de cliënt de illegale daad toch stelt, geldt de meldingsplicht wel. Het is niet de bedoeling dat een beoefenaar van een cijferberoep alle vragen moeten melden die de client aan hem stelt: de meldingsplicht geldt enkel als een beoefenaar van een cijferberoep een vermoeden heeft dat een client iets illegaals doet.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) repliceert dat overweging nr. 21 van richtlijn 2005/60/EG een uitzondering op de meldingsplicht voorziet voor bepaalde lidstaten waar bedrijfsrevisoren, externe accountants en belastingadviseurs, een cliënt in rechte kunnen verdedigen of vertegenwoordigen, of zijn rechtspositie bepalen. Deze uitzondering is er gekomen omdat in Angelsaksische landen die ook tot de EU behoren een ander rechtssysteem geldt dan in de continentale lidstaten: In Groot-Brittannië is wettelijk voorzien dat bedrijfsrevisoren, externe accountants en belastingadviseurs hun cliënten in rechte kunnen vertegenwoordigen. Uit de vergelijkende studie blijkt ook dat in Groot-Brittannië de cijferberoepen een uitzondering genieten op de meldingsplicht. Volgens de spreker is de uitzondering op de meldingsplicht voor de cijferberoepen enkel bedoeld voor de Angelsaksische landen en geldt zij niet voor de lidstaten met een continentaal rechtssysteem zoals België. Waarom vraagt de Belgische regering hierover geen advies aan de Europese Commissie?

dique d'un client. Lorsque le titulaire d'une profession du chiffre évalue la situation juridique d'un client, il preste un service qui est comparable à un service presté par un avocat. La directive 2005/60/CE autorise de faire une exception à l'obligation de notification pour les professions du chiffre lorsqu'elles évaluent la situation juridique de leur client.

Toutefois, cette exception à l'obligation de notification n'est pas, pour les professions du chiffre, aussi générale que pour les avocats. L'avocat est tenu au secret professionnel lorsqu'il représente ses clients en justice. Toutes les informations qu'il reçoit dans ce cadre tombent sous le coup du secret professionnel. Une personne exerçant une profession du chiffre est tenue à une obligation de notification lorsqu'elle soupçonne que son client fait quelque chose d'illégal (par exemple une opération de blanchiment d'argent ou financement du terrorisme). Le secrétaire d'État donne un exemple. Lorsqu'un client demande à un titulaire d'une profession du chiffre s'il peut effectuer une inscription comptable déterminée, ce dernier doit attirer l'attention de son client si cette inscription est illégale et déconseiller au client de la faire. Dans ce cas, l'obligation de notification ne s'applique pas. Si le client accomplit tout de même l'acte illégal, l'obligation de notification s'applique bien. L'objectif n'est pas d'obliger le titulaire d'une profession du chiffre de notifier toutes les questions que lui pose le client: l'obligation de notification ne s'applique que si le titulaire d'une profession du chiffre soupçonne qu'un client fait quelque chose d'illégal.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) réplique que le considérant n° 21 de la directive 2005/60/CE prévoit une exception à l'obligation de déclaration pour certains États membres dans lesquels les réviseurs d'entreprises, les experts-comptables externes et les conseils fiscaux peuvent défendre ou représenter un client dans une procédure judiciaire ou évaluer sa situation juridique. Cette exception a été prévue parce que les pays anglo-saxons appartenant aussi à l'UE connaissent un système juridique différent de celui en vigueur dans les États membres continentaux: en Grande-Bretagne, il est légalement prévu que les réviseurs d'entreprises, les experts-comptables externes et les conseils fiscaux peuvent défendre ou représenter leurs clients dans une procédure judiciaire. Il ressort aussi de l'étude comparative qu'en Grande-Bretagne, les professions du chiffre bénéficient d'une exception à l'obligation de déclaration. Selon l'intervenant, l'exception à l'obligation de déclaration prévue pour les professions du chiffre est destinée uniquement aux pays anglo-saxons et ne s'applique pas aux États membres ayant un système juridique continental, comme la Belgique. Pourquoi le gouvernement belge ne demande-t-il pas l'avis de la Commission européenne sur cette question?

De spreker stelt vast dat beoefenaars van cijferberoepen in Nederland, Frankrijk en Duitsland een algemene meldingsplicht hebben, zij het soms via tussenpersonen (beroepsorgaan of een vertrouwenspersoon). In België zal door dit wetsontwerp een meldingsplicht voor de beoefenaar van een cijferberoep worden ingevoerd die enkel geldt als de beoefenaar van een cijferberoep zelf deelneemt aan een witwasoperatie. De heer Van der Maelen voorspelt dat daardoor de meldingen van beoefenaars van een cijferberoep in België sterk zullen afnemen. In 2008 waren er nog 47 meldingen door beoefenaars van cijferberoepen.

De heer Van der Maelen is verwonderd over het feit dat de Belgische overheid zoveel vertrouwen stelt in de cijferberoepen door hen een uitzondering op de meldingsplicht te verlenen. De spreker deelt dit vertrouwen niet. De spreker citeert uit het actieplan van 2001 van de heer Alain Zenner, de toenmalige staatssecretaris belast met de fiscale vereenvoudiging en de strijd tegen de grote fiscale fraude: "Het moet duidelijk gesteld worden: over het algemeen bestaat er geen ernstige en georganiseerde fiscale fraude zonder de medewerking van een raadgever. Alleen deze laatste kan de ingewikkelde constructies om de belastingen te ontduiken, bedenken en in de praktijk omzetten. Het is derhalve onaanvaardbaar dat raadgevers zich zouden lenen tot dergelijke vormen van fiscale engineering. Evenmin kan worden aanvaard dat zij de ogen sluiten voor bepaalde wanpraktijken en zodoende fiscale fraude vergemakkelijken in plaats van in te grijpen." Uit het citaat van de heer Zenner blijkt duidelijk dat de cijferberoepen dikwijls de spilfiguren zijn in de constructies van fiscale fraude. Waarom stelt de Belgische regering dan in tegenstelling tot Frankrijk, Nederland en Duitsland zoveel vertrouwen in de cijferberoepen door hen een uitzondering te verlenen op de meldingsplicht? Het gaat hier nochtans om gevallen van zware fiscale fraude.

De staatssecretaris benadrukt dat het wetsontwerp voor de cijferberoepen in België een algemene meldingsplicht invoert maar een kleine uitzondering voorziet voor het geval er juridisch advies wordt versterkt. Deze uitzondering is conform met de overweging nr. 21 van de richtlijn 2005/60/EG. Dit werd ook bevestigd door de heer Jean-Claude Delepière, voorzitter van de Cel voor Financiële Informatieverwerking tijdens de bespreking van het wetsontwerp in deze commissie (DOC 52 1988/004).

Mevrouw Marie Arena (PS) vraagt hoe de uitzondering op de meldingsplicht voor cijferberoepen in de praktijk zal worden beoordeeld.

L'intervenant constate que les titulaires de professions du chiffre aux Pays-Bas, en France et en Allemagne sont soumis à une obligation de déclaration générale, même si c'est parfois par le biais d'intermédiaires (un organe professionnel ou une personne de confiance). En Belgique, le projet de loi à l'examen instaurera, pour le titulaire d'une profession du chiffre, une obligation de déclaration qui ne s'applique que si l'intéressé participe lui-même à une opération de blanchiment. M. Van der Maelen prévoit que, de ce fait, le nombre de déclarations émanant de titulaires d'une profession du chiffre diminuera fortement en Belgique. En 2008, on a encore dénombré 47 déclarations faites par des titulaires d'une profession du chiffre.

M. Van der Maelen s'étonne de ce que les pouvoirs publics belges accordent une si grande confiance aux professions du chiffre en leur accordant une exception à l'obligation de déclaration. L'intervenant ne partage pas cette confiance. Il cite un extrait du plan d'action de 2001 de M. Alain Zenner, à l'époque secrétaire d'État chargé de la Simplification fiscale et de la Lutte contre la grande fraude fiscale: "Cela doit être dit clairement: d'une manière générale, il n'y a pas de grande fraude fiscale organisée sans le concours d'un conseiller qui seul peut concevoir et mettre en oeuvre les constructions complexes destinées à éluder l'impôt. Il est dès lors inacceptable que des conseillers se prêtent à de telles formes d'ingénierie fiscale. On ne peut admettre non plus qu'ils ferment les yeux devant certaines pratiques illicites et favorisent ainsi la fraude fiscale au lieu d'agir". Il ressort clairement de la citation de M. Zenner que les professions du chiffre jouent souvent un rôle clé dans les constructions de fraude fiscale. Pourquoi le gouvernement belge, contrairement à la France, aux Pays-Bas et à l'Allemagne, fait-il alors tellement confiance aux professions du chiffre en leur accordant une exception à l'obligation de déclaration? Il s'agit pourtant, en l'occurrence, de cas de grande fraude fiscale.

Le secrétaire d'État souligne que le projet de loi instaure une obligation de déclaration générale pour les professions du chiffre en Belgique, mais prévoit une petite exception au cas où un conseil juridique est fourni. Cette exception est conforme au considérant n° 21 de la directive 2005/60/CE. M. Jean-Claude Delepière, Président de la cellule de traitement des informations financières, l'a également confirmé lors de l'examen du projet de loi au sein de cette commission (DOC 52 1988/004).

Mme Marie Arena (PS) demande comment l'exception à l'obligation de déclaration pour les professions du chiffre sera appréciée dans la pratique.

De heer Jean-Claude Delepière, voorzitter van de Cel voor Financiële Informatieverwerking, antwoordt dat het beroepsgeheim voor advocaten aan de basis ligt van de uitzondering op de meldingsplicht voor cijferberoepen. De advocaten hebben een beroepsgeheim omdat zij cliënten in rechte verdedigen. Buiten de vertegenwoordiging in rechte hebben de advocaten een meldingsplicht in het kader van het verlenen van een juridisch advies of het bepalen van de rechtspositie van hun cliënt. In dat geval ontstaat er een spanningsveld tussen het beroepsgeheim van de advocaat en zijn meldingsplicht. De advocaten moeten de melding doen aan hun stafhouder. Dit is vergelijkbaar met het Duitse systeem waarbij de beoefenaars van cijferberoepen moeten melden aan hun beroepsorgaan.

De cijferberoepen zullen door het wetsontwerp een uitzondering krijgen op de meldingsplicht als zij in het kader van de uitoefening van hun beroepsactiviteit een juridisch advies verlenen of de rechtspositie van de cliënt bepalen, vergelijkbaar met advocaten. Zo kan er ook voor de cijferberoepen een spanningsveld ontstaan tussen het beroepsgeheim en de meldingsplicht. De beoefenaar van een cijferberoep zal zelf moeten oordelen of hij een melding doet aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking of niet als hij een bepaald juridisch advies verstrekt.

De naleving van de meldingsplicht wordt in de praktijk gecontroleerd aan de hand van andere meldingen. In het geval van fraudezaken zijn er naast de meldingen van cijferberoepen of advocaten ook meldingen van bankinstellingen. Meestal zijn er ook meldingen van meerdere beoefenaars van cijferberoepen of advocaten. Aan de hand van deze meldingen kan het parket controleren of een advocaat of de beoefenaar van een cijferberoep de meldingsplicht heeft nageleefd. Als de beoefenaar van een cijferberoep geen melding heeft gedaan terwijl achteraf blijkt dat hij dat wel had moeten doen, kan hij daarvoor niet alleen professioneel maar ook strafrechtelijk aansprakelijk worden gesteld.

Het wetsontwerp verplicht de beroepsorganisaties en de tuchtorganen van de cijferberoepen om interne regels uit te werken om ervoor te zorgen dat de meldingsplicht wordt nageleefd. Ook zullen die organisaties zelf effectief moeten controleren of de meldingsplicht is nageleefd. Het wetsontwerp legt bovendien aan de cijferberoepen op om een intern rapport op te maken als er een vermoeden van fraude is, zelfs als men niet overgaat tot een melding aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking. Deze verplichting bestond al voor banken maar wordt nu uitgebreid tot de andere beroepen. In het kader van een controle kunnen deze interne rapporten dan worden voorgelegd.

M. Jean-Claude Delepière, Président de la Cellule de traitement des informations financières, répond que le secret professionnel des avocats est à la base de l'exception à l'obligation de déclaration pour les professions du chiffre. Les avocats ont un secret professionnel car ils défendent des clients en justice. En dehors de la représentation en justice, les avocats sont soumis à l'obligation de déclaration dans le cadre de l'octroi d'un conseil juridique ou de l'évaluation de la situation juridique de leur client. Dans ce cas, des tensions apparaissent entre le secret professionnel de l'avocat et son obligation de déclaration. Les avocats doivent faire la déclaration à leur bâtonnier. Cette situation est comparable au système allemand, dans lequel les professionnels du chiffre doivent faire la déclaration à leur organe professionnel.

Le projet de loi accorde aux professions du chiffre une exception à l'obligation de déclaration lorsque, de manière comparable aux avocats, ils donnent un conseil juridique ou évaluent la situation juridique de leur client dans le cadre de l'exercice de leur activité professionnelle. Ainsi, des tensions peuvent également apparaître, pour les professions du chiffre, entre le secret professionnel et l'obligation de notification. Le professionnel du chiffre devra juger lui-même s'il fait ou non une déclaration à la Cellule de traitement des informations financières lorsqu'il fournit un certain conseil juridique.

Dans la pratique, le respect de l'obligation de déclaration est contrôlé à l'aide d'autres déclarations. En cas de fraudes, outre les déclarations de professions du chiffre ou d'avocats, il y a également des déclarations d'institutions bancaires. Il y a généralement aussi des déclarations de plusieurs titulaires de professions du chiffre ou avocats. C'est sur la base de ces déclarations que le parquet contrôle si un avocat ou le titulaire d'une profession du chiffre a respecté l'obligation de déclaration. Si le titulaire d'une profession du chiffre n'a pas fait de déclaration et qu'il s'avère par la suite qu'il aurait dû en faire une, sa responsabilité non seulement professionnelle mais également pénale peut être engagée.

Le projet de loi oblige les associations professionnelles et les organes disciplinaires des professions du chiffre à élaborer des règles internes afin de veiller à ce que l'obligation de déclaration soit respectée. Ces associations devront elles-mêmes effectivement contrôler si l'obligation de déclaration est respectée. Le projet de loi impose en outre aux professions du chiffre d'établir un rapport interne en cas de soupçon de fraude, même s'il n'y a pas de déclaration à la Cellule de traitement des informations financières. Cette obligation existait déjà pour les banques, mais elle est à présent étendue aux autres professions. Ces rapports internes peuvent alors être présentés dans le cadre d'un contrôle.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) merkt op dat het voor de beoefenaar van een cijferberoep in België een moeilijke afweging gaat worden of hij informatie aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking moet melden of niet. De beoefenaar van een cijferberoep zal dus zelf moeten beslissen of hij zijn cliënt zal aangeven of niet.

In andere landen zoals Duitsland en Nederland moet er gemeld worden aan respectievelijk een beroepsorgaan en een vertrouwenspersoon: de beoefenaar van een cijferberoep wordt daar dus bijgestaan in deze moeilijke afweging. Op die manier wordt het algemeen belang beter verzoend met het persoonlijke belang van de beoefenaar van een cijferberoep. Dit systeem garandeert volgens de spreker ook meer meldingen aan het meldingspunt.

Het Belgische systeem maakt het heel gemakkelijk voor de oneerlijke beoefenaars van de cijferberoepen om niet te melden. Zij zullen altijd wel een motivering vinden om niet te moeten melden. Voor de eerlijke beoefenaars van de cijferberoepen wordt het daarentegen een zeer moeilijke afweging. De heer Van der Maelen pleit er daarom voor dat België het Duitse of Nederlandse systeem zou overnemen waardoor de beoefenaar van een cijferberoep wordt bijgestaan door een andere instantie en niet alles afhangt van zijn persoonlijke afweging. Het Belgische systeem houdt het gevaar in dat er in België meer witwasoperaties zullen voorkomen dan in de buurlanden.

De heer Francois-Xavier de Donnea (MR), voorzitter, stelt voor dat de werkgroep "fiscale fraude" zich over de vragen van de heer Van der Maelen zou buigen. Indien nodig kan de wet dan later nog worden gewijzigd als er een consensus daarover tot stand komt.

De heer Jenne De Potter (CD&V) stelt voor om de artikelen van de wet te hernoemen aangezien de amendementen van de Senaat een nieuw artikel aan het wetsontwerp hebben toegevoegd.

De staatssecretaris heeft geen bezwaar tegen een hernoeming.

De commissie beslist daarop de artikelen van het wetsontwerp te hernoemen teneinde de nieuwe structuur (en nummering) van de wet te bewaren zoals voorzien in het oorspronkelijke wetsontwerp.

De heer Alain Mathot (PS) vraagt of een boekhouder die de rekeningen van een onderneming opstelt of een revisor die de rekeningen van een onderneming controleert, onder de uitzondering op de meldingsplicht valt.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) fait observer que, pour le titulaire d'une profession du chiffre en Belgique, il sera difficile de juger s'il doit ou non faire une déclaration à la Cellule de traitement des informations financières. Le titulaire d'une profession du chiffre devra donc décider lui-même s'il dénonce ou non son client.

Dans d'autres pays, tels que l'Allemagne et les Pays-Bas, la déclaration doit être faite respectivement à un organe professionnel et à une personne de confiance: une assistance est donc offerte au titulaire d'une profession du chiffre dans ce choix difficile. Cette méthode permet de mieux concilier l'intérêt général et l'intérêt personnel du titulaire de la profession du chiffre. Selon l'intervenant, ce système garantit aussi que les déclarations faites au point de contact seront plus nombreuses.

Le système belge permet très aisément aux titulaires malhonnêtes de professions du chiffre de ne pas faire de déclaration. Ils trouveront bien toujours un motif pour ne pas faire de déclaration. En revanche, les titulaires honnêtes de professions du chiffre seront confrontés à une appréciation très difficile. M. Van der Maelen recommande dès lors que la Belgique reprenne le système allemand ou néerlandais de telle sorte que le titulaire d'une profession du chiffre bénéficie de l'assistance d'une autre instance et que tout ne dépende pas de son appréciation personnelle. À cause du système belge, les opérations de blanchiment risquent d'être plus fréquentes en Belgique que chez nos voisins.

M. Francois-Xavier de Donnea (MR), président, propose que le groupe de travail "fraude fiscale" se penche sur les questions de M. Van der Maelen. Si nécessaire, la loi pourra encore être modifiée ultérieurement si un consensus est dégagé sur ce point.

M. Jenne De Potter (CD&V) propose de renuméroter les articles de la loi, dès lors que les amendements du Sénat ont ajouté un nouvel article au projet de loi.

Le secrétaire d'État n'a pas d'objection à une renumérotation.

La commission décide, sur ce, de renuméroter les articles du projet de loi afin de conserver la nouvelle structure (et numérotation) de la loi comme prévu dans le projet de loi initial.

M. Alain Mathot (PS) demande si un comptable qui établit les comptes d'une entreprise ou un réviseur qui contrôle les comptes d'une entreprise tombe sous le coup de l'exception à l'obligation de notification.

De staatssecretaris antwoordt dat de boekhouder of de revisor in dat geval de plicht hebben om te melden aan de Cel voor Financiële Informatieverwerking als zij vermoeden of weten dat hun cliënt een illegale operatie uitvoert.

Het wetsontwerp heeft het onderwerp uitgemaakt van een advies van de Raad van State. In dat advies heeft de Raad van State geen melding gemaakt dat de uitzondering op de meldingsplicht voor cijferberoepen strijdig zou zijn met de richtlijn 2005/60/EG. De staatssecretaris stelt voor om het wetsontwerp zo snel mogelijk te stemmen omdat België reeds laattijdig is met de omzetting van de richtlijn. De staatssecretaris is bereid om nadien samen met de werkgroep “fiscale fraude” te bekijken of de wet moet worden herzien.

IV. — ARTIKELSGEWIJZE BESPREKING EN STEMMINGEN

Art. 1 tot 29

De artikelen 1 tot 29 worden achtereenvolgens aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

Art. 30

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) dient een amendement nr. 17 (DOC 52 1988/008) in dat ertoe strekt om artikel 30, 2° van het wetsontwerp te schrappen. De indiener acht het niet wenselijk dat de meldingsplicht van de cijferberoepen wordt afgezwakt.

De heer Dirk Van der Maelen (sp.a) dient ook een amendement nr. 18 (DOC 52 1988/008) in dat ertoe strekt om artikel 30, 2° van het wetsontwerp te vervangen. Voor amendement nr. 18 geldt dezelfde verantwoording als amendement nr. 17.

Amendement nr. 18 wordt ingetrokken.

Artikel 30 wordt aangenomen met 9 tegen 1 stem en 2 onthoudingen.

Bijgevolg vervalt amendement nr. 17 tot schrapping van dit artikel.

Art. 31 tot 60

De artikelen 31 tot 60 worden achtereenvolgens aangenomen met 10 stemmen en 2 onthoudingen.

*
* *

Le secrétaire d'État répond que le comptable ou le réviseur a, dans ce cas, l'obligation de notifier à la Cellule de traitement des informations financières s'il suppose ou sait que son client réalise une opération illégale.

Le projet de loi a fait l'objet d'un avis du Conseil d'État. Dans cet avis, le Conseil d'État n'a pas indiqué que l'exception à l'obligation de notification en faveur des professions du chiffre serait contraire à la directive 2005/60/CE. Le secrétaire d'État propose de voter le projet de loi le plus rapidement possible, dès lors que la Belgique a déjà pris du retard dans la transposition de la directive. Le secrétaire d'État est disposé à examiner ensuite, avec le groupe de travail “fraude fiscale”, si la loi doit être revue.

IV. — DISCUSSION DES ARTICLES ET VOTES

Art. 1er à 29

Les articles 1er à 29 sont successivement adoptés par 10 voix et 2 abstentions.

Art. 30

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) présente un amendement (n° 17, DOC 52 1988/008) tendant à supprimer l'article 30, 2°, du projet de loi. L'auteur estime qu'il n'est pas souhaitable d'assouplir l'obligation de déclaration des professions du chiffre.

M. Dirk Van der Maelen (sp.a) présente également un amendement (n° 18, DOC 52 1988/008) tendant à remplacer l'article 30, 2°, du projet de loi. La justification de l'amendement n° 18 est identique à celle de l'amendement n° 17.

L'amendement n° 18 est retiré.

L'article 30 est adopté par 9 voix contre une et 2 abstentions.

Par conséquent, l'amendement n° 17 visant à supprimer cet article devient sans objet.

Art. 31 à 60

Les articles 31 à 60 sont successivement adoptés par 10 voix et 2 abstentions.

*
* *

Het gehele wetsontwerp wordt aangenomen met 9 tegen 1 stem en 2 onthoudingen

De rapporteur,

Luk VAN BIESEN

De voorzitter,

François-Xavier de DONNEA

L'ensemble du projet de loi est adopté par 9 voix contre une et 2 abstentions.

Le rapporteur,

Luk VAN BIESEN

Le président,

François-Xavier de DONNEA